

Nro. 37.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken Novéber 6-ik napján 1812-dik
esztendőben.

B é t s.

A' közelebb múlt October utolsó napján Eő Cs.
Kir. Felségek, Laxemburgi nyári lakásokat meg-
változtatván, ezen Cs. K. Rezidentziába lévő
palotájokba vissza jöttek. — A' Cs. Kir. Familia
az előtt egy nappal érkezett ide. — A' követ-
kezett napon, úgymint minden Szentek napján,
dél előtt 11 órakor a' Csász. Udvari Fő Tem-
plomban predikázió mondatott, mellyen Eő Cs.
's Apostoli Kir. Felsége, a' Fels. Cs. K. Fő Her-
tzegek, az itt lévő arany gyapjas vitézek vitézi
köntösökbe felöltözve, és a' Cs. K. Udvari tisz-
tek jelen voltak. — Ugyan ezen napon, mint
a' minden lelkek innep napját megelőzőtt napnak
estéjén, öt órakor Csász. és Ap. Király Eő Fel-

sége, kedves testvérivel, a' Fels. Cs. K. Fő Her-
tzegekkel együtt az Udvari nagy templom kápol-
nájába meg jelenvén vigiliát tartottak, és az az-
után következett két napon, a' minden lelkekért
mondott szent miséken buzgóan imádkoztak.

A' Bétsi számos Zsidó gyülekezetnek újonnan
épített temploma, vagy inkább zsinagógája, és
az avval öszve köttetett oskolája, mellyben azon
nemzetbéli gyermekek és ifjak é' vallásra tanít-
tatnak (mert a' más tudományok tanulására a' ke-
resztény oskolákba kell nékiek járni) a' múlt Sep-
tember 4-ik napján szenteltettek fel. Ennek a'
templomnak építésére, *La Rozse* Cs. Kir. való-
ságos Tanátsos Úr maga közbenvetésének, és a'
Zsidó Gyülekezet két nevezetes Előjáróinak, úgy-
mint *Biedermann* és *Hoffmann* nagy Kereskedők
szorgalmatosságoknak, kiváltképen az elsőbb
vallásbéli buzgóságának lehet köszönni, a' ki az
úgy nevezett *Dempfingeri* udvart, azon vallás-
béli végre a' maga költségén meg szerzette.

A' Bécsi Csász. Kir. Udvari hadi Tanáts ren-
delése szerint az Oroszok ellen hadakozó Aus-
triai hadi seregeknek segítségekre, Lengyel Or-
szágba négy regimentek marsiroznak, ezek közt
vagyunk a' *Strauch* és *Dnka* Generálisoknak rege-
mentjei. A' néhai *Alvinczy* és *Collaredo* magyar
regementjei, mellyek a' jelenvaló Frantzia és
Orosz háborúban felette sokat szenvedtek, a'
tsata mezőről vissza hívatattak, és nyoltz va-
dász battallionok fognak a' külső vígyázatokon
hadi szolgálatokat tenni. — A' Cs. Kir. örökös tar-
tományokban foly a' rekrutirozás; az all-tiszteknek

kiválogatásában csak azokra az ifjakra van tekintet, a' kik jól tudnak írni és olvasni.

Frantzia Birodalom.

Három Ex. Generálisok, úgymint *Mallet*, *Lahorie* és *Guidal* néhány nemzeti gardistákat eltsábitván, azokat Oct. 23-ikán a' Politzia minister, a' Politzia Praefectus, és a' városi Kommendáns ellen vitték, 's azok ellen erőszakoskodtak, egyszersmind, hogy zenebonát indíthassanak a' város lakosi közt, azt híreztették, hogy *Napoleon* Császár meg holt. — Ez a' három Ex. Generális meg fogattatván, és gonosz szándékokról meggyőzöttetvén megérdemlett jutalmokat el fogják venni. — Párisban tökéletes tsendesség van, és csak azon három palotában háborított meg, mellyekben erőszakoskodni kezdetek a' nevezett Ex. Generálisok. Erre nézve mingyárt akkor, a' Politziai minister a' Rovigói hertzeg parantsolatjára egy hirdetmény adattatott ki, és még azon éjfel minden piatzokon, és keresztútzákon, szövétnekek világánál, számtalan öszve futott sokaság hallattára felolvastatott, 's mindenütt ez az örvendező kiáltás hallatott: *Éllyen! Éllyen a' Császár!*

Egy Frantzia Országi közönség és tudósítás szerént, ebben a' roppant Birodalomban a' múlt 1811-ik esztendőben 8000 mázsa tzukor készített veres répából; a' jelenvaló esztendőben sokkal többet reménylenek a' tzukor fábrikánsok, mivel nagyon panaszolkodik a' Pnblicum annak drága árra ellen. — Hogyha a' tzukor főzésnek módját nagyobb együgyűségre lehetne vinni, és hogyha a' gesztenyéből és keményítő lisztéből készített tzukor is ahoz járúlhat, reménylik, hogy

oltsóbb árron lehet azt venni, és egész Frantzia Ország szükségének kipótolására elegendő leszen. Hogyha a' Frantzia Országi tzuksor-fabrikánsoknak példájokat más Európai nemzetek is követni fogják, a' veres tórpából való tzuksor készítés épen o'ly tárgy lesz a' közönséges históriának, mint a' nyomtatás és a' puskaapor készítésének felhalálása, és idővel az avval való kereskedés Ázsiába, Áfrikába, sőt a' napkeleti és napnyugoti Indiákra is ki fog terjedni.

Svédzia Ország.

Egy Koppenhágai 10-ik Octoberi tudósítás szerént, Stockholmban, és ezen Országnak több városiban nagy zenebona támadott, mellynek következése a' lett, hogy sok fő és alatsonyabb rendű emberek elfogattak; hogy a' *Sundon* való általmenetelt a' Svécziái Kormányshé bészélt, és azokat az útas embereket, a' kik *Zelandiá* ból Svédzia Országba menni kívántak volna, vissza utasította. Ez ugyan igaz, de azok a' fundamentum nélkül való hírek, mellyek a' most uralkodo Királyról, és a' Korona hertzegről a' Publicumban repdesnek, semmi hitelt nem érdemelnek.

Néhány napoktól fogva, így szólnak a' 12-ik Octoberi Stockholmi levelek, Moskau városának elfoglaltatása és megégettetése különbkülönbféle gondolatokat gerjesztettek az ide való Publicum elméjében. Meg nem foghatyák a' hertzeg *Kutusow* Generalissimus Pétersburgba küldött hadi tudósítását, és a' Fr. Armádia Moskauba való bemenetelével ellenkező dolgot. Meg nem foghatyák azt, hogy ha az Orosz armádia *Mosaisknál* győzedelmeskedett volna, a' meggyőző:

tett és hátra veretett Frantziákat Moskauba bétöbbsátotta volna, hogy a' Frantzia Armádia a' győzedelmes Orosz ármádiát *Kaluga* felé űzte, és futásában mindenütt meg verte volna. Ezt a' szövevényes hírt nehezen lehet meg magyarázni.

Orosz Birodalom.

A' Pétersburgi udvari újságoknak 29-ik Septemberi darabjához ragasztott tóldalékban következő hívalal szerént való tudósítást olvasunk. Az Orosz Ármádiának fő vezére hertzeg *Golenitsew Kutusow* következő tudósítást küldött Shilini Fő hadi szállásáról Orosz Császár Sándor Eő Felségének:

A' 7-dik Septemberi igen véres, de reánk nézve győzedelmes verekedés után (így írt *Kutusow Generalissimus*) kéntelen voltam azon okokra nézve, mellyeket Felségednek kijelenteni szerentsém vólt, *Borodinoi* fekvésemet el hagyni. Mivel ezen verekedés után, a' vezérlésem alatt lévő ármádia nagyon megerőtlenedett, Moskau felé takarodtunk, minden nap tsatázván az ellenség előjáró seregével, és semmi olly alkalmas helyen meg nem állapodhattunk, mellyen az ellenséget bizonyos győzedelem reménye mellett elvárhattuk volna. Azok a' hadi seregek, mellyeket segítségünkre vártunk hozzánk el nem érkezhettek, az ellenség két új tsapatot (colonnét) küldött el, az egyiket a' *Borowszki*, a' másikat a' *Swenigorodi* országos úton, azon iparkodván, hogy Moskau felől hátam megé jöhessen, 's azon oldalról támadhassa meg a' kormányom alatt lévő Orosz hadi seregeket, mellynek következései az ármádiának végső veszedel-

me, és a' Moskau Csász. rezidentziának hamuvá való változtatása lett volna.“

„Ezen kétséges kimenetelű környülállások közt kéntelen voltam, néhány első Generálisainknak tanácsadásokból az ellenségnek Moskauba való bémenetelét meg nem akadályoztatni, a' honnan minden kintsek, a' fegyveres tár, és minden magánosoknak vagyona bátorságosabb helyre vitettek, és a' mellyben egyetlen egy lakos sem maradt. — Kegyelmes Császár, bátorodom Felségednek mély alázatossággal jelenteni, hogy az ellenségnek Moskauba való bémenetelét az Orosz Birodalom meg győzöttetésének nem lehet tartani. Én a' *Tulara* vivő országos úton marsirozok az ármádiával, melly által azokat a' segítő eszközöket fel fogom találni, mellyek a' mi bőv és áldott Helytartóságunkban eleve el vannak készítve. Ha más felé intézném útamat, mind azoktól meg foszthatnék, 's magamat a' *Tormaszow* és *Tsitsagow* ármádiáival öszve nem kaptsolhatnám.“

„Ha szinte nem tagadhatom is, hogy a' Császári rezidentziának elfoglaltatása (érti Moskau városát) rajtunk nagy sebet ejtett; mindazonáltal hogy ha ezt a' történetet az ármádia megmaradásával, 's az abból következhető serentsével öszve hasonlítom, azt annyira fájlalni nem lehet, és nagy reménységem van, hogy ha mostani környülállásaim közt a' segítő seregek hozzám érkezhetnek, az ellenséget Moskauból kiverhetem. Ennekfelette a' *Tulai* és *Kalugai* úton vonatott línéával, az ellenségnek *Smolensktól* *Moskauig* vont línéáját két felé vághatom, és meg nem engedem, hogy több segítő sereget vonhasson

magához hátúlról, 's ezeknél fogva kéntelen lesz a' maga hadi operatzióit meg változtatni. *Winzingerode* Generálnak meg parantsóltam, hogy a' Tweri nagy úton maradjon, a' Jaroslavi útra egy Kozák regimentet állíttson ki, melly minden ellenséges megtámadástól a' lakosokat védelmezhesse."

„Most, a' midőn a' vezérlésem alatt lévő hadi seregeket Moskautól nem mesze öszve gyűjtöttem, bátorsággal el várhatom az ellenséget, és valameddig Csász. Felséged ármádiája egészen marad, és esméretes vitézsége 's buzgósága által fog lelkesíttetni, mind addig Moskaunak ideig 's óráig tartó elvesztését az egész Haza elvesztésének tartani nem lehet. Egyéberánt méltóztasson Császári Felséged kegyelmessen megengedni, hogy ezek a' következesek Smolensknek elvesztésével elválhatatlanúl öszve vannak kaptsólva."

Illyetén foglalatú tudósítást küldött Lord *Cathcart* is Pétersburgból Septemb. 22-dik napján Londonba, mellynek rövid értelme e' vala: — „Minekutánna hertzeg *Kutusow* Orosz Generalissimus maga ármádiáját Moskautól hátrább vonta vólna, azon holnap 14-ikén abba az ellenség bément. A' 7-ik Septembéri verekedés után a' nevezett hertzeg Moskau felé vonta magát vissza, 's azon vólt, hogy valamelly erős helyen szállhasson meg; de mivel olyanra nem talált, hadi tanátsot tartott, és a' nevezetesebb 's nagyobb tapasztalású Generálisoknak köz megegyezések ből azt végzette, hogy az ármádiát Moskaun túl 20 mértföldre hátrább vonnya, 's az ellenséget azon városba bé botsássa. A' Kalugai és a-

zon környékben fekvő városok a' maga helyén fekszik, a' Moskaui pedig a' Hertzeg *Kutusow* ármádiájánál. — A' Rigai és Finnlandiai osztály seregek már marsban vannak, hogy azokat a' corpusokat, a' mellyekhez rendeltettek, megerősíthessék.

Hadi Történetek.

Folytatása a' múlt posta napon költ Kurir leg utolsó lapján félbe maradt Hadi történeteknek.

Minekutánna tehát Gen. Lajtinant *York* az ellenséget recognoscirozta, avagy meg kémlelte, 's magát a' Generál *Horn* tsapatjával öszvetsátolta volna, *Massenbach* Gen. Lajtinántnak megparantsólta, hogy a' lovassággal álljon hadi rendbe. Azonnal az ellenség is előállott, és számos népével a' Prusszus hadi seregnek bal szárnyát megkerülni igyekezett, hogy annál fogva a' Riga ostromlására készen tartott Prusszus ágyúkat elfoglalhassa, 's azon várost az ostrom alól egészen fel óldozhassa. Melyhezképest Gen. Lajt-*York* is minden erejével azon iparkodott, hogy az ellenségnek ezen veszedelmes feltételét előáríthassa, és a' verekedést elkerülhesse, melly által az egész Prussziai hadi sereget az álnatallan hadi szerentse kotzkájára vetette volna. Azért is *Bauska* felé magát vissza vonta, hogy ott *Hünerbein* Obersterrel egyesülhessen, kinek kommandójára a' Tarenti hertzeg Marsal *Macdonald* a' 7-ik osztály seregnek egy brigadáját bízta vala. De mivel ennek nagy kerülést kellett volna tenni, és a' következő napon is hozzá nem érkezett a' segítség; kéntelen volt a' Gen. Major *Kleist* hadi népét magához vonni, 's *Mitauból*

kiköltözni, mellyet mindazáltal, a' mint a' későbbi tudósításokból olvassuk, a' Tarenti hertzeg az ellenségtől szerentséssen vissza vett.

A' 8-ik Octoberi Lembergi levelek szerént a' nem régiben a' Bug felé előbbre nyomúlt Orosz seregek, Wlodzimirsben felette rosszul viselték magokat, sok kegyetlenséget vittek végbe, *Wisewitz* városát és a' több körülbelől fekvő helységeket először kipusztították, azután földig leégették. Kiváltképen azoknak a' Lengyel Nemeseknek házaikat, udvaraikat és majorjaikat dúlták fel és pusztították el, a' kik a' Warsai Confederatio mellé állottak, sőt ha azokat a' birtokos Urakat magokat is elfoghatták volna, egyiknek sem kegyelmeztek volna meg.

A' 20-ik Octoberi Berlini közönséges újság levelek szerént a' Tarenti hertzeg Mietau mellett, az Orosz Generái *Essen* vezérlése alatt volt Orosz hadi seregeket keményen megverte, és nagyon megzavarta, a' melly ütközetben az ellenség közzül 3000 ember holt meg és esett sebbe, és 6000 fogattatott el. A' *Journal de l' Empire* tzmű Párisi újság levelek is ezt bizonyították.

Egy Krakai 4-ik Octoberi levélből azt olvassuk, hogy azok közzül a' nemzeti seregek közzül, a' kik az Oroszokkal való ütközetben fogságra estek, sokan abból kiszabadulván hazamentek. Ezek azt beszéllették, hogy azok a' 380 főből álió Ausztriai, Szakszoniai és Lengyel fogoly katonák, a' kik *Kiowiába* küldettek fogságra, az útban két Szakszoniai hadi tisztnek bátorításokra, az őket kísérő Orosz katonákat, kik töbnire invalidusok voltak, megtámadván magokat szabadságba helyeztették, 's minden ellens

állás nélkül Gallicia határaihoz jutottak, és onnan a' Warsai hertzegebe utazván, kiki a' maga regementjéhez ment.

* * *

A' következő két büllentinok, a' Tsitsagow ármádiánál tétettek közönségessé. Az elsőbb, a' Duna mellyéki ármádiának Brzewskowski fő hadi szállásáról a' múlt September 30-ik napján adattatott ki. Ebben így szól a' nevezett Orosz Vezér: „Mi, *úgymond*, tegnap jöttünk bé *Brzewskowski*-be, mellyet az ellenség védelmezni láttatott ugyan, de azt Octob. 20-ik napját követett éjjel nagy tsendesesen elhagyta, kétségkívül olly feltétellel, hogy magát Bialistock felé vissza vonnya. Utólmenő seregével gyakran tsatáztunk, és a' Warsai Urakkal jelenlétiinket meg fogjuk éreztetni.

A' napnyógoti és Duna mellyéki Orosz ármádiáktól, 22 ik Octoberben kiadott 2 ik hadi tudósítás: October 11-ik napján Orosz Admirál *Tsitsagoff*, a' ki az egyesült északi és Dunamellyéki Ármádiának kormányát felválalta, a' maga fő hadi szállását *Brzeszce*-be tette által. Mivel a' hátra maradt proviantos szekerek után várakozni kénytelenítettett, megelégedett az ellenségnek lassanként való úzásával, a' ki a' Bialistocki úton hátrált. Egynéhányszor tsatáztunk velek, és mindenkor mi vóltunk a' győzedelmesek, 's mindenkor sok embert ejtettünk közzülök fogságra. Szükségesnek lenni ítélte a' fő vezér azon posztot, mellyben vólt, arra fordítani, hogy azon tábori eleségeket elfoglalhassa, a' mellyeket az ellenség a' Warsai hertzegeben gyűjtött,

és azt, a' mit elvinni nem lehetett, öszve rontani. Ezen végből az Eő Csász. Felsége Generál Adjutánsa *Csernitseff* egy nagy tsapat könnyű lovassággal, és néhány ágyúval *Siedleche* küldetett, a' honnan, a' mint néki megparantsoltatott, a' Lublini vidékre marsirozott, mindenfelé portázó katonákat küldött, és mind azokat a' magazinumokat, a' mellyekre találtak felégettette, és ezen reá bízott dolgot a' Fő Vezér tellyes megelegedésére végbe vitte. — Egy más kolonne hasonlóképen bánt a' Warsaui Hertzegségnek a' Bug folyó vízzel határos részeiben.

Az ellenség (így szól továbbá Admiral *Tsitagoff*) ezen béütések által nagyon nyughatatlankodtatván, a' Brzesci útat védelmezte, és ismét által ment a' Bugon, Fr. Generál *Reynier* pedig Biala felé marsirozott. Az Orosz ármádia előjáró seregének egy része *Zalesia* mellett állott. October 19-ik napján Generál *Essen*, a' ki a' forpostokhoz ment, és megakarta az ellenségetkémlelni, avval öszve kapott. Generál *Reynier*, kinek hadi népe sokkal számosabb volt mint sem az övé, ötet vissza nyomta. A' mi veszteségünk mintegy 300 meghóltakból és sebbe estekből áll; az ellenség issokat vesztett, és ágyújok hasznavehetetlenné tétetett, a' melly mellett egy tiszt agyon lövetett, az ártilléristák pedig a' további szolgálatra alkalmatlanná lettek.

A' hertzeg *Kutusow* ármádiájától jött tudósítások szerint, hertzeg *Bagration* Feldmarsal a' hetedik Septembéri verekedésben kapott veszedelmes sebében meg hólt, kinek halálát az egész Orosz Birodalom fájlallya, a' ki az Orosz Ar-

mádiának tökéletes bizodalját, és jó indólatját a' leg nagyobb mértékben meg tudta nyerni.

Különbkülönbféle Hadi Tudósítások.

Szakszoniának fő városában *Drézdában*, a' múlt October 28-dik napján következő hadi tudósítás tétetett közönségessé: A' Szakszoniai Kir. Ármádia Generál Stábjától ide jött Kapitány *Fuarice* következő híreket hozott a' 7 ik osztály seregnek Fő hadi szállásáról, melly October 22-ik napján *Skriszowban Drohizin* mellett volt:

„Minekutánna egész October 10-ik napjáig híjába igyekezett volna az ellenség az egyesült Austriai és Szakszoniai ármádiát sokféle fordúlásai, 's fortélyai által annak alkalmas helyéből kitsalni, végtére October 10-ikén, ármádiájának nagyobb részével *Bulkow és Kaminiék* mellett a' Mossavice folyóvízen által ment, és még azon napon kiállította a' maga megtámadó kolonnéit vagy tsapatjait a' mi hadi seregeink bal szárnya ellen *Bródy* felé. Attól lehetett félni, hogy a' Brody mellett volt gyenge post, a' melly felé az Austriai seregek hátráltak elébb hátrább fognak nyomattatni, mint a' Brzesk mellett állottak. Mellyre nézve megparantsoltatott, hogy az egyesült Austriai és Szakszóniai hadi seregek Octob, 10-ik napját követett éjjel a' *Brzesci* tanyát haggyák el, mellyet a' leg szebb rendbe végbe is vittek.

(A' többi követhetik).

D. D. S.